petitionē vt non excuſet impetrans ex eo ꝙ dedit
ſupplicationē generalē. ⁊ ꝓ̄dicē fuit in facto. aut
petitio fuit facta indeterminate. ⁊ conceſſio etiā in-
determiate. vtputa qꝛ data fuit ſimplicit̄ ſecuritas
veniendi ⁊ redeūdi. ⁊ intelligit̄ de ꝑ̄ma vice. Ad h̄
facit tex. in. l. boues. §. h̄ ſermōe. ff. d̄ v̄. ſig. ⁊ in. l.
hec cōditio. ff. de cōdi. ⁊ demon. vbi dicit̄ ꝙ ſi ſit ali
cui relictū cū nupſerit intelligit̄ de primis nuptijs
hoc verū niſi fuiſſet data ſecuritas ad certū actum
puta ꝙ ꝓ pace fienda poſſet ſecure venire. ⁊ redire
tunc duraret hec ſecuritas q̄diu veniret ꝓ cōtra-
ctu pacis. ſed pace facta ceſſat ſecuritas ſeu ſaluus
cōductus. ⁊ ꝑ hoc tex. h̄ iuncta glo. in v̄. exiſtētes.
quam notabis. Abbas.

¶ De pactis. Rubrica.

¶ Viſo de officijs oīm iudicū ⁊ ꝑ̄ſidentiū de ipis
iudicijs vidēdū ē. ꝟ qꝛ vocati ad iudicia q̄n̄qꝫ paci-
ſcūt̄. q̄n̄qꝫ trāſigūt. iō auctor añq̄ꝫ tractaret d̄ ꝓ̄cetu
de iudicijs d̄ his ꝑmiſit. ⁊ ꝑ̄mo d̄ pactis tanq̄ꝫ d̄ no
bilioribus. vel cōtinua ad ꝑrimā rubricā h̄ modo
Supra viſum eſt de pace. ſed quia pactum ē q̄daꝫ
cōuentio ex pace facta. ideo poſt rubricā ꝑcedentē
ſubijcit iſtam. Abbas.

ANtigonus. Pōt prio
gener alit̄
ſumari ſic. Pacta q̄ntūcunqꝫ nuda
ſeruāda ſunt. vel aliter ſic. Iudex
eccleſiaſticus ꝓuidet ſeruanti pa-
ctū ꝯtra nō ſeruantē. Diuidit̄. nā
primo ponit̄ dictū Antigoni epi. ſcdo approbatio
cōcilij ibi vniuerſi. ¶ No. ꝑmo iūcta ſupraſcriptio
ne modū ⁊ practicā cōdendi legem in cōcilio gene-
rali vel ꝓuinciali. nam vnus de cōcilio facit ꝓpoſi-
tioneꝫ ⁊ reliqui ſi eis placet vniuerſaliter ſtatuūt il
lam ꝯfirmando vel reſtringendo ſeu ampliando.
Et ita cōiter obſeruat̄ in alijs actibꝰ vniuerſitatis.
¶ No. ſcdo ꝙ appellatōne eccliaſtice diſcipline ve-
nit ſnīa cenſure. vt excōicatio. interdictū. ⁊ ſuſpen-
ſio. j. de v̄. ſig. c. q̄rēti. ¶ No. tertio ibi vniuerſi. ꝙ
ꝯciliū generale ē q̄dā vniuerſitas. ibi eñ exñtes ñ
vt ſinguli. ꝟ vt vniuerſitates diſponūt. repñtat eñ
ꝯciliū vniuerſalē eccliaꝫ. de ꝯſe. di. j. ecclia. hinc di-
co ſtandū eſſe in diſpoſitionibꝰ cōcilij iudicio pluri
moꝝ. ad h̄ bo. tex. lxvj. di. c. j. naꝫ regulariter in fa-
ctis vniuerſitatis ꝑualet plurimoꝝ ſnīa. vt in. c. j.
de his q̄ fi. a p̄la. ⁊ in. l. aliud. §. refert̄. ff. d̄ re. iur.
et in. l. qd̄ maior. ff. ad munici. ¶ Vltimo no. ⁊ te-
ne menti ex eodē v̄bo ꝙ lex edita in cōcilio fit noīe
ipiꝰ ꝯcilij ⁊ nō pape tm̄. h̄ eñ nulla fit mentio d̄ pa
pa q̄ ꝑ̄ſidebat in cōcilio. ꝟ ſolū de ipo cōcilio. Ex q̄
infert̄ ꝙ ptās ecclie ē in ipo cōcilio vniuerſali. licet
papa ſit ibi tanq̄ꝫ caput ipiꝰ corpis. ꝑ h̄. xxiiij. q. j.
c. qd̄cunqꝫ. vbi dicit̄ ꝙ ptās data fuit toti ecclie i ꝑ-
ſonā Petri. Petrus aūt fuit caput. ad idē. c. j. d̄ iu-
di. in eo ꝙ ibi dicit̄ placuit ſancte ſinodo. ⁊ dic vt
ibi pleniꝰ dixi. nam q̄n̄qꝫ lex editur noīe pape cuꝫ
approbatōne cōcilij. vt in. c. licet. de elec. vñ puto ꝙ
cū materia legis originat̄ a papa licet cōciliū appro
bet tamē lex edenda ē noīe pape a quo ſumpſit vi-
gorē ⁊ originē. nam ⁊ ſine cōcilio papa pōt legem
cōdere. ix. q. iij. cuncta ꝑ mundū. ⁊ qd̄ no. gl. in. c.
ad aplice. de re iudi. li. vj. aut materia legis origi-
nat̄ a concilio. ⁊ tunc noīe cōcilij lex edenda eſt. nā
in cōcilio intereſt papa vt caput. ꝑ h̄. c. oſius. ſ̄. de
elec. cū multis ſiſibus. ⁊. vij. q. j. cōuenientibꝰ. q̄n̄-
ſimo maioris roboris ē cōſtitutio totiꝰ eccleſie q̄ꝫ ſo
lius pape tm̄. vt no. in. c. cū dilecti. de ele. facit qd̄
no. Archi. xviij. di. in ſumma. ¶ In glo. j. ibi ꝑ pa
cta inita inter epm nō apparet rō quare glo. reſtrin
gat iſtū tex. ad pacta inita inter epos. ſed forte h̄
dicit cauſa exempli. vñ intelligas melius tex. gene-
raliter ꝙ inter quoſcūqꝫ pacta inita ſint ex quo nō
ſunt a lege improbata ꝓpter aliquā turpitudineꝫ
obſeruanda ſunt. vñ iſte. tex. dꝫ habere locū nedū
inter clericos ſed etiā inter laicos ex quo generalit̄
loquit̄. nam laici peccant non ſeruando pacta ⁊ ꝓ
miſſiones. vt in. c. iuramenti. xxij. q. v. ergo poteſt
recurri ad iudicē eccleſiaſticum qui habet obuiare
peccato. vt in. c. nouit. d̄ iudi. vt cōpellat laicos ad
obſeruantiā pactoꝝ. Sed dubitat̄ circa intellectū
huiꝰ. c. Vtruꝫ ex nudo pacto oriat̄ actio id eſt ius
agendi in iudicio. Glo. ꝓpe finē colligit ex tex. ar.
ꝙ ſic. Io. an. dicit ꝙ melius glo. diceret. ⁊ ita patet
hic q̄ſi ſentiat Io. an. ꝙ hic ſit caſus exp̄ſſus ꝙ ei
detur actio. nam tunc debet allegari tex. in ar. q̄ſi
id ad qd̄ allegat̄ apte non ꝓbat̄ ex tex. ſed ſubtilit̄
tex. inducendo. nam dicit̄ argumētū q̄ſi argute
⁊ ſubtiliter inuentū. vt in. c. forus. de ver. ſig. et
ſic aperte ſentit Io. an. ꝙ ex nudo pacto de iure ca
nonico oriat̄ actio. ⁊ idem h̄ Hoſti. dicens ꝙ idem
debet eſſe de iure ciuili. nam cum de iure ciuili ſint
alij caſus in quibus ex nudo pacto oriat̄ actio. nec
videant̄ habere in ſe magnam rōnem ſpecialitatis
idem deberet dici generaliter in omni pacto nudo
in hoc tamē nō puto inſtandū. Et vt intelligas ma
teriā. ꝑ̄mo videndū eſt qd̄ ſit pactū nudū. qd̄ veſti
tū. ⁊ an ⁊ q̄ñ de iure ciuili cōpetat actio. ⁊ ſic vide-
bimus clare in quo differt ius canonicuꝫ in hoc a
iure ciuili. ⁊ quare. ¶ Primo ergo ſciendū ꝙ pa-
ctum eſt nomen generale cōprehendus in ſe om-
nē cōuentionē. eſt eñ pactū generaliter ſumptum
duoꝝ pluriūve in idem placitus ⁊ cōſenſus id eſt
placitus conſenſus. vt le. ⁊ no. in. l. j. de pac. ⁊ in. c.
pactū. j. de v̄. ſig. ⁊ ſenſus huiꝰ diffinitōnis eſt ꝙ id
qd̄ cōuenit̄ ſeu cōuentū ē inter duos vel plures di
cit̄ pactū q̄ſi ad pacē habendā factū. h̄ eſt eñ voca
buli ethymologia. i. expoſitio. vt in. d. c. pactū. vñ
oīs cōtractus pōt generaliter cōtineri noīe pacti.
ꝟ vbi pactū aſſumit ſibi ſpecificū nomē nō denoiat̄
a ſuo genere ſed a ſpecie tanq̄ꝫ a digniori. vñ ſi vē-
didi tibi rem appellat̄ emptio. qꝛ eſt dare h̄ ſpecifi-
cū nomē ⁊ relinquit nomē generis. ſicut ſi volo ap
pellare hoīem nō appellat̄ ſub noīe generis vt aīa-
lis. ꝟ i ſua ſpecie. vbi aūt cōuētio ñ pōt habere no-
men ſpecificū. quia plura ſunt negocia q̄ꝫ vocabu-
la. vt in. l. natura. ff. de ꝑ̄ſcrip. verbis tunc ſtat in
noīe ſui generis. Et q̄n̄qꝫ eſt nudū. ⁊ q̄n̄qꝫ veſtitū
ſic dictū ad inſtar hoīs. nam q̄n̄qꝫ eſt nudus cum
nullum habet veſtitū q̄n̄qꝫ veſtitus. Si eñ pactū
ſtat in puris ⁊ meris finibus cōuentionis. qꝛ non

interceſſit aliq̄ extrinſecū. puta nec ſtipulatio. nec interuentus alicuiꝰ rei nec litteraꝝ ſolennitas nec chirographū tunc appellat̄ nudū. ineſt eñ illa ſola obligatio iuris gentiū. Nam vbi eſt conſenſus ibi ē obligatio iuris gētiū. vt in. l. cū amplius. in. §. is natura debet. ff. de re iudi. ⁊ in. l. ſtichum in. §. naturales. ff. ꝺ ſolu. Exemplū huiꝰ pacti nudi ponit glo. multipliciter in. l. iuris gentiū in. §. igit̄. ff. eo. et inter cetera dat hic exemplū quotidianū. ſ. ꝓmiſi tibi dare decē ſine aliqua interrogatione p̄cedēti vel chirographo. glo. tñ nō ꝯſiſtit. nam videtur velle ꝙ illud nō ſit pactū. ſ; pollicitatio. nā dñia ē int̄ pactū ⁊ pollicitationē. nam pactū eſt duoꝝ vel pluriū. pollicitatio eſt vnius tm̄ ꝓmittentis. vt in. l. pactū. ff. de polli. no. glo. in cle. romani. de iureiur. ſ; Bar. ſaluat ibi iſtud exemplū intelligēdo ꝙ pars cui fit ꝓmiſſio cōſenſit. nā tūc pōt dici pactū cū interuenerit cōſenſus duoꝝ qd̄ notabis. Qñq; iſtud pactū eſt veſtitū. ⁊ multa ſunt veſtimēta pactoꝝ. nam qñq; veſtit̄ veſtimento verboꝝ id eſt ſtipulatione q̄ fit p̄cedente interrogatione ⁊ rñſione ſecuta in. l. j. ⁊. v. de ver. ob. ⁊ inſti. eo. in p̄n. Qñq; veſtit̄ chirographo vt qñ ꝑ ſcripturā meā ꝓmiſi tibi dare. x. vl̄ q̄d ſil̄e. vt inſti. ꝺ obli. lr̄arū. Qñq; veſtit̄ ꝯſenſu. vt in ꝯtractibus iuris gentiū que ſolo cōſenſu ꝑficiunt̄ vt emptio ⁊ venditio ⁊ ſīlia. l. ex h̄ iure. ff. de iuſti. ⁊ iur. Qñq; veſtit̄ interuentu rei. vt do tibi. x. vt ꝓ me aliquid facias. nam ſi donaui et tranſtuli in te iſta. x. pactū nō dicit̄ nudū. vñ poteſt agi. inſti. q̄. mo. re cōtra. obli. in p̄n. ⁊ ibi ꝑ glo. vñ de iure ciuili fac regulā ꝙ ex nudo pacto nō poteſt agi. ſ; excipi pōt. q2 orit̄ obligatio naturalis ꝓpter cōſenſum. vt in. d. §. igit̄. fallit de iure ciuili in quibuſdā caſibꝰ. ſed de iure canonico dubitat̄. cōiter tenet̄ ꝙ det̄ actio ꝑ iſtū tex. nam vbicūq; ius approbat cōuentionē ſemꝑ datur actio ⁊ ius agendi ex illa cōuentione. vt in. l. legitima. ff. de pac. ſ; ius canonicū approbat h̄ pactū q̄ntūcūq; nudum. ergo ex eo pōt agi maxime cū pactū q̄ntūcūq; nudū habeat approbationē ⁊ cōcurſū iuris diuini. iuxta illud ꝓphete. Que ꝓcedūt de labijs meis nō faciā irrita. ⁊ de iuramento p̄allegato dicit̄ ꝙ ſimplex loquela obligat ita ꝙ cōtraueniens peccat mortalit̄. p̄terea vbicūq; ius mandat aliquid fieri vel obſeruari ſemper dat̄ actio ⁊ exceptio. vt in. l. vnica. ff. de condi. ex lege. ⁊ in. l. ſtatuas. ff. de acqui. re. do. no. glo. in. c. cum liberū. de ſepul. ⁊ in. c. ſi canonici. de offi. ordi. li. vj. Sed ius canonicū mandat obſeruari iſta pacta. ergo dat̄ actio ⁊ exceptio. ⁊ hāc opi. tenuerunt glo. Hoſti. Jo. an. ⁊ do. An. et glo. ⁊ Archi. xij. q. ij. in. c. quicunq; ſuffragio. ſed Inno. in. c. nouit. de iudi. videt̄ velle ꝙ nō detur actio ſ; officij iudicis imploratio. qd̄ dic̄ ꝓcedere etiā in iuramēto. De iuramento latius dixi in. c. cū veniſſent. ꝺ inſti. Quidā vt do. Car. amplexi ſūt hūc intellectū reſtringēdo iſtū tex. vt ſolum cōpetat officij imploratio intantū vt non poſſit peti vt q̄s preciſe cogat̄ ad obſeruantiā pacti nudi. ſed ſolū vt nō obſeruans excōicet̄. quia tex. iſte ſolū h̄ videt̄ innuere in eo ꝙ dicit aut pacta obtineant firmitatē aut cōtrauenieñs excōicet̄. ⁊ ſic p̄ciſe nō diſponit vt quis cogat̄ p̄ciſe ad obſeruātiā pacti. mihi nō placet hec reſtrictio. p̄mo q2 licet iſta ꝓpoſita fuerint facta alternatiue tamen cōciliū rñdet ſimplicit̄ pacta cuſtodiant̄. ⁊ ſic nō videt̄ ſe reſtrinxiſſe vt cōditionaliter ⁊ alternatiue fieret coactio. ar. in. c. nonne. ꝺ ꝓſump. ⁊ eoꝝ q̄ dixi. ſ. c. pxi. Itē adduco tex. j. eo. qualiter. vbi ſimpliciter dicit̄ ſtudioſe agēdū eſt vt ea que ꝓmittunt̄ opere compleant̄. pondera iſtud verbū ſtudioſe. ⁊ illud verbū opere cōpleant̄. non ergo debet eſſe iudex contentus ſola excōicatōne. Cal. tamen non ita reſtringendo tex. dicit ꝙ cōpetit officij imploratio. ⁊ nō actō. q2 actiones ſunt ꝓdite a iure ciuili. l. ij. ff. ꝺ ori. iur. no. Inno. in. c. que in eccleſiaꝝ. de conſti. cū ergo ius ciuile nō det actōnē ex nudo pacto. ḡ nec ꝺ iure canonico. h̄ ar. videt̄ ꝑſuaſiuū. ⁊ ꝓceſſiſſet olim. ſed cū hodie ſint regule quas p̄miſi dicendū eſt ꝙ cū ius canonicū approbet illud factū ⁊ mandet obſeruari illud pactū debet cōpetere ius agēdi q2 iſta regula iuris ciuilis tacite approbat̄ a iure canonico ex q̄ non reperit̄ reprobata. vt in. c. j. de no. ope. nun. ſed in effectu non refert an detur actio ſeu cōditio ex lege vel officij imploratio dūmodo cōcludamꝰ iudicē eccleſiaſticū poſſe etiam laicū p̄ciſe cōpellere ad obſeruantiā pacti. ⁊ hoc teneas ⁊ notabis p̄dicta. ¶ Abbas.

Q **Votiens.** Breue eſt vel per alia verba poteſt ſic ſūmari. Conuentio inualida ꝑ conſenſum ſupioris validat̄. ⁊ fuit forte exordiū cōfirmatōis q̄rūdā pactoꝝ. No. p̄mo ibi in cōuentōnibꝰ. ꝙ conuentio idē ē qd̄ pactū. al's nō faceret iſte tex. ad rubricam ¶ Sc̄do no. ꝙ aſſenſus qñq; capit̄ ꝓ auct̄e ſeu cōfirmatione. ⁊ cape hāc regulā ꝙ vbicūq; aſſenſus exigit̄ a ſupiore in actu ꝑtinente ad ſubditos tunc aſſenſus ibi ſumit̄ ꝓ auct̄e. q̄ quidē auct̄as pōt appellari aſſenſus. q2 auct̄as ꝓprie ē aſſenſus auctorizabilis cōpetens alicui rōe officij publici. vt no. glo. ⁊ Inno. in. c. j. ꝺ re. ec. nō alie. li. vj. plene no. in. c. cū ꝯſuetudinis. ꝺ ꝯſue. ¶ No. ibi ratihabitionē. ꝙ in cōfirmatōne fiēda ꝑ ſupiorē nō ē neceſſe ꝙ ſupior dicat cōfirmamꝰ. ſ; ſatis ē ꝙ dicat ratificamꝰ vl̄ v̄ba ſīlia. nō eñ refert q̄d ex eq̄pollētibꝰ fiat. vt in. c. l; ex q̄dā. de teſti. Et ex h̄ tex. quē bñ no. colligo arg. ꝙ qñ ſupior interponit auct̄ē alicui actui. puta venditioni rerū eccleſiaſticaꝝ nō ē neceſſe ꝙ dicat auct̄ē nr̄am impartimur. ſ; ſatis ē ꝙ appareat ꝺ cōſenſu ſuo. nā intelligit̄ ꝯſenſus p̄ſtitꝰ ſm̄ ſubiectā materiā. vt h̄ vbi ratihabitio ponit̄ ꝓ cōfirmatōe Audio tñ ꝙ Bal. tenet oppoſitū ꝙ dꝫ dicere iſta v̄ba auct̄ē nr̄am impartimur ⁊c̄. ⁊ allegat dictū Inno. in. c. cū ꝯſuetudinis. p̄alle. ſ; ꝑfecto Inno. h̄ nō dicit ſi bñ pōderet̄. ⁊ facit ꝙ nō ſit neceſſe. c. in venditionibꝰ. xvij. q. iiij. ⁊. c. placuit. xij. q. ij. ¶ No. vltimo ibi ꝓ ſecuritate ꝑtiū bonū argumētū ꝙ tūc q̄s dicit̄ ſecurus ī aliquo facto qñ nō timet aliquā iuris exceptionē. ⁊ facit h̄ ſm̄ do. An. ꝙ ſiquis promiſit facere aliquē ſecurū ī aliqua re debet ita ip̄am rem diſponere vt nihil de iure poſſit ſibi obijci. ita ꝙ poſſit ſentire leſionem.

Qualiter. Breue eſt ꝑ alia verba ꝓteſt ſic ſummari. Iudex debet ſtudioſe agere vt ꝓmiſſa adimpleantur. ¶ No. primo verbũ ſtudioſe. ꝙ iudex i adimplendo ꝓmiſſa vel pacta nõ debet eſſe contẽtus ſimplici ꝓmiſſione vt quidã dixerũt in. c. j. ſed ſtudioſe ⁊ effectualiter agere vt ꝓmiſſa adimpleãtur opere. ⁊ facit iſte tex. ad ea que dixi. ſ. c. j. Secũdo no. ibi ꝓmittunt. ꝙ oĩs ꝓmiſſio ẽ neceſſario executioni mandanda. ⁊ pondera q: tex. non reqrit ꝙ interuerit ſtipulatio vel ſcriptura vel alia ſolẽnitas. ⁊ ſic videt ꝙ cum verbũ ꝓmiſſio ſit multum generale nedum in pacto qḋ eſt duoꝝ ſed in pollicitatione que eſt vniꝰ tñ debet habere locum iſte tex. nam ex ſignificato huiꝰ verbi ꝓmittunt nõ requirit ꝙ interuenerit pactũ ſed ſufficit nuda ꝓmiſſio vnius tñ. ⁊ ꝓ h̃ tex. in. c. iuramenti. xxij. q. v. vbi dicit ꝙ inter ſimplicẽ loquelã. ⁊ iuramentum deus non facit dñiam. ſ. quo ad obligandũ ꝓmittentem vel iurantẽ aliquid. nam vterq; peccat cõtrauenie ndo licet in quãtitate reatus ſit differẽtia quia grauius peccat veniens cõtra iuramentũ. vt no. in. c. fi. de iuriuran. ⁊ de hac materia dic vt dictum fuit in. c. j. ſ. eo.

Cum pridem. Nõ valet pactũ ꝑ qḋ eccleſiaſticũ bñficiũ dꝫ pecunia reſignari. Primo factũ ſub quo cõtinet ꝓceſſus cauſe. ptiũ tranſactio ipius reprobatio. papalis ordinatio. ⁊ interceſſio Secundo dat iudices ibi ceterum. ¶ No. primo ꝙ clericus põt eſſe ꝓcurator germani ſui clerici. de quo vide qḋ dicã. j. de ꝓcura. in nña. ¶ Scḋo no. ꝙ nõ ẽ licita pactio vt litigãs renũciet liti ſuꝑ bñficio. ⁊ ꝯſequat aliqḋ tpale etiã ſi illud recipiat noĩe expenſaꝝ. nam poſſet in ſe cõtinere ſimoniã. q̃a ſi renũcians hꝫ ius in beneficio videt renũciare iuri ſpũali ꝓ tpali. Nec ob. ꝙ noĩe expenſaꝝ dicat recipere. quia h̃ poſſet fingi in fraudẽ. Itẽ q: iuri ſpirituali debet q̃s libere renũciare. vt in. c. ex pte. ⁊ qḋ ibi no. ſ. de offi. dele. ¶ Tertio no. ꝙ renũciãs liti videt renũciare omni iuri ſibi cõpetenti in illa cauſa. vñ licet verbũ lis ſtricte ſumptũ referat ad inſtãtiã iudicialẽ dũtaxat. vt no. in. c. ij. ḋ ꝓcur. li. vj. tñ largius ſũmendo cõprehendit in ſe ius qḋ q̃s hꝫ i cã ſuꝑ qua lis ẽ mota. vt in. c. forus. de ver. ſig. ⁊ i l. litis noĩe. ff. ḋ v̄. ſig. Et de p̄dictis ẽ tex. aptus in l. poſtq̃ꝫ liti. C. de pac. ⁊ ad. c. dudũ. ij. ſ. de ele. i fi. vbi dicit ꝙ renũciauit liti ⁊ cauſe. dic ꝙ fuit adiectũ verbũ cãe ad maiorẽ expreſſionẽ. dicũt tñ dñi ḋ rota decif. cccvj. ꝙ litigans ſuꝑ bñficio renũciãs liti et cauſe nõ perdit ius qḋ habebat in illo beneficio ſi renũciauit in manibꝰ illiꝰ qui nõ poterat renunciationem beneficij recipere qḋ eſt valde no. ſicut eñi non põt clericus directe renunciare beneficio niſi in manibus illius qui eum inuituꝫ deſtituere poteſt. vt no. in. c. ꝙ in dubijs. de renũ. ita nec directe põt renũciando liti ⁊ cauſe. dicũt tñ ꝙ h̃ renũciatio habet vim taciti pacti ne vlterius petat. ⁊ ſic ſi de nouo petat beneficiũ obſtaret ſibi exceptio. facit qḋ in ſili no. Inn. in. c. qḋ in dubijs. ⁊ in. c. ſuꝑ hoc. de renũ. Et ex his infero ad q̃õnem quotidianam. nunquid p̄latus litigãs ſuꝑ iuribꝰ eccl̃ie poſſit liti ⁊ cauſe cedere. Ex p̄dictis cõcluderẽ ꝙ ſi cauſa ẽ talis in q̃ p̄latus nõ habet liberã diſpoſitioneꝫ vt q: agit de re queſita eccleſie non poterit p̄latus liti cedere ſicut nec directe poſſet rem in iudicio deductã alienare. ſecus aũt ſi ageret de re in qua prelatus haberet liberã diſpoſitionẽ. ¶ Quarto no. cautũ eſſe ꝙ poſt reſignatũ ius exigant inſtrumenta faciẽtia ad illã cãm cum ſint inutilia penes reſignantẽ. ⁊ in futurũ poſſent eſſe damnoſa alteri pti ¶ Ultimo nota ꝙ iudex nõ dꝫ cõpellere ptes ad cõpoſitionẽ etiaꝫ ſi ſit papa. nã vt h̃ vides papa fecit hãc cõpoſitionẽ. ⁊ tñ monachis nolẽtibꝰ obſeruare papa non mandauit vt ſeruarent ſed vt ꝓcederet ſuꝑ lite ordine iudiciario. poſſet tamẽ papa ex plenitudine poteſtatis cõpellere ad cõcordiaꝫ ⁊ ad cõpoſitionẽ dũmodo res ſuꝑ q̃ litigat ſit in libera diſpoſitione pape. ſic limito notabile dictũ Inno. in. c. cũ inter. R. de ele. vbi ſingulariter dixit papã ex plenetudine ptãtis cõpellere ptes ad cõpoſitionem. pro h̃ facit. ix. q. iij. c. ꝑ principalẽ. ꝓ limitatõne vero mea facit rõ vt ſicut papa directe non põt diſponere in p̄iudiciũ ptiũ ita nec indirecte. Pone exemplũ in cõcilio Cõſtantienſi fuit ſtatutũ vt nullus p̄latꝰ cõpelleret inuitꝰ ꝑmutare. certe crederẽ ꝙ p̄latꝰ litigãs ſuꝑ p̄latura nõ poſſet cõpelli ad cõponẽdũ ſi ꝑ cõpoſitõnẽ cogeret dimittere p̄laturã facit. l. cũ. hi. ff. de trãſac. ⁊. c. tue de ꝓcur. Itẽ limita Inno. in eo ꝙ dicit ꝙ alius citra papã nõ põt cõpellere ad cõpoſitõnẽ ꝑ tex. no. in. c. placuit. xc. di. niſi lis fuiſſet diuturna adeo intricata ꝙ de facili explicari nõ poſſet. ¶ In glo. j. no. glo. iſtã ſingulariter. nã relata ad tex. ꝓbat ꝙ ſicut i ꝓphanis ita in bñficialibꝰ. ⁊ alijs ſpũalibꝰ admittit cõiũctꝰ ꝓ cõiuncto ſine mãdato dũmõ p̄ſtet cautionẽ ꝙ is ꝓ q̃ agit habebit h̃ ratũ. ſ ipẽ tenebit ad intereſſe. ⁊ iõ p̄ſtat cautõnẽ. vt ꝓbat i. l. j. ⁊. ij. ⁊. C. q̃. res iudi. ſi no. ⁊ idẽ qḋ glo. h̃ ſenſit glo. in. c. corã. ḋ offi. dele. et doc. trãſeũt h̃ ſimplicit cũ gl. ſ dictũ glo. nõ placet. q: in ſpũalibus requirit ſpeciale mãdatũ ꝓpt ꝑuitatẽ p̄iudicij. ⁊ i his i qbꝰ reqrit ſpẽale mãdatũ nõ admittit ꝯiũctꝰ ꝓ cõiũcto ſine mãdato. vt i. l. patri. ff. de mino. no. in. c. nõnulli. ⁊ i. c. ex pte decani de reſcrip. Itẽ i iſtis ſpũalibꝰ nõ põt ſufficiẽter ꝓuideri ꝑ cautõnẽ. q: ſpũalia ñ recipiũt ꝯgruã eſtiationẽ. vt no. glo. in. d. c. corã. Et ꝯriã opi. huiꝰ gl. reperio tenere do. de ro. deci. cxxxvj. ⁊ Spe. i ti. ḋ ꝯiũcta pſona. §. j. ⁊ Colle. i. d. c. nõnulli. fac qḋ no. Archi. in. c. ſtatutũ. ḋ reſcꝑ. li. vj. ⁊ h̃ bñ no. tñ tenementi gl. ꝓpt eiꝰ auctẽ. ⁊ vide ꝙ dixi i. d. c. corã. In gl. iij. ibi ꝯpoſitõ. q̃ſi velit dicẽ gl. ꝙ ibi ñ interuenit trãſactio vt h̃ ſ amicabilis cõpoſitio. Itẽ dic vt colligit ex eo qḋ ſeq̃t in gl. ꝙ ibi interuenit auctas ſuperioris. h̃ãt ptes int ſe ꝯpoſuerãt. Et no. bñ ex hac ſolutõe ꝙ iudex ex officio ſuo poſſet ꝓuidẽ vt vna ps cederet liti ſuꝑ ſpũalibꝰ. ⁊ ꝓ bono paci reciperet expenſas q̃s fecerat ab alia parte. Itẽ poſſet ꝓuideri vt alia pars daret ſibi pẽſionẽ annuatim vt eſt tex. no. in. c. niſi. de preben. nam p̄ſumendũ

eſt ꝙ iudex non mandaret dare pecuniã ꝓ iure ſpi
rituali. ſed quia videt partẽ non fouere iuſtaȝ cau-
ſam poteſt eam ducere ad renunciandũ liti ⁊ ꝓ bo
no pacis ꝓuidere ſibi de aliquo tꝑali. ſed inter par
tes ſine iudice non debet admitti h̄ pactio. q̄a poſ-
ſet in ſe continere ſimoniã. quia forte renuncians
liti habet ius in cauſa ſed vbi ius non haberet nõ
eſſet aliqua ſimonia. ſed pars potius redimeret ve
xationem ſuã. vt dicit̄ in glo. ſe. ⁊ ob hoc arbitror
tex. iſtũ dicere ꝙ videbat̄ prauam ⁊c. quaſi prima
fronte ſit p̄ſumenda ſimonia ſed abſtinendũ ẽ ne-
dum a malo. ſed ab omni ſpecie mali. vt in. c. cum
ab omni. de vi. ⁊ honeſta. cle. ¶ In glo. in ver. illi-
cite pactiones. no. primo ex iſta glo. ꝙ ſi certus ſũ
me h̄re ius in aliquo beneficio nõ pecco ſi do pecu
niam ei qui mouet mihi litem vt deſiſtat ab illa ve-
xatione. ſecus ſi non ſum certus. ⁊ ideo intelligo q̄
ſtionem glo. q̄n certũ eſſet vel dubitaret̄ ꝙ renun
cians habet ius vtrũ excuſat auctoritas pape ſi re-
cepit pecuniã ꝓ renunciatione. Pro cuiꝰ ſolutõne
glo. diſtinguit ⁊ tenebis ꝑpetuo menti ipſius diſti-
ctionẽ. ⁊ videt̄ ſentire ꝙ in beneficialibus ſimonia
cõmittit̄ ex ordinatione eccleſie. ⁊ non ex diſpoſitõ
ne diuina. quia hec beneficia non fuerũt ordinata
per deũ nec in ſe eſſentialiter ſunt ſpũalia. ſed ex or
dinatione eccleſie accedunt ſpũalibus. facit quod
no. Inno. in. c. niſi. de renun. Sed in contrarium
vide pulchrũ tex. j. q. iij. ex multis. ⁊ c. nouit. ⁊ ma
xime non placeret mihi h̄ opi. q̄n eſſet beneficium
habens annexam poteſtatem clauiũ quia acceſſo-
rie videtur pecunia data ꝓ illaȝ poteſtate ſpũali. ſ
h̄ me non extendo. quia pleniſſime dixi in repetitõ
ne. §. qui vero. j. de p̄ben. c. extirpande. vbi vide. ⁊
vide in ſili qd̄ no. glo. in. c. ex parte. de offi. deleg.
et. j. q. iij. c. ſaluator. ¶ In glo. pe. in fi. no. glo. et
dic latius poſt Phi. ꝙ aut inſtrumentũ fuit habitũ
pecunia creditoris. ⁊ debitor poteſt illud petere cõ
dictione ſine cauſa. vt in. l. diſſolute. alle. in gl. Aut
fuit habitũ pecunia debitoris. ⁊ põt debitor illud
vendicare tanq̄ ꝓpriũ vel agere ad exhibendum
vt in. l. vlti. C. ad exhi. ⁊ ibi de h̄. ¶ In glo. fi. Ex
gl. collige tres ſolutiones. Pria ꝙ iſti erãt ſpoliati
tꝑe renũciationis. hec ſolutio; non eſt bona. quia
ex quo interuenit auctoritas pape ceſſat oĩs p̄ſum
ptio violentie. Scd̄a ſolutio ꝙ iſti gratioſe fuerũt
auditi poſt renũciatõnẽ. ⁊ hãc lec. coiter ſequũtur
doc. Tertia ſolutio ꝙ illa renunciatio habeat in ſe
tacitã cõditionẽ annexã. contra hanc ſolutionẽ fa-
cit quia beneficiũ debet libere reſignari. ⁊ non ſub
cõditione niſi ſaluet̄ ſm do. An. ꝙ iſte intellectus
cõditionalis datur a iure. puto ꝙ ſatis poſſet ſuſti
neri h̄ tertia ſolutio. ⁊ ſatis cõgruit littere q̄ꝫ prece-
dens. q2 nulla h̄ ſit mentio de gratia. nam ex p̄ce-
denti cõpoſitione ſatis apparet ꝙ iſte non habebat
intentionem libere renunciandi nec h̄ videt̄ ſimo
nia. tum quia ſperabat aliud beneficiũ ſpũale. nã
ſicut bñficiũ põt ꝑmutari cũ beneficio. ⁊ ille qui ꝑ-
mutat h̄ habet in aĩo. ita ⁊ is qui renũciat liti vt cõ-
ſequat̄ aliud beneficiũ ſpũale. vnde ſi illud nõ põt
conſequi põt vti ſuo paſtino iure. vt videt̄ tex. hic

no. Et ex hoc poſſet inferri ꝙ ſi renũciãs cauſa per
mutationis non põt cõſequi beneficiũ alterius p̄t
ad ſuũ bñficiũ redire ſine noua collatione. qd̄ tñ ꝓ
p̄nti nõ firmo. ſed vide Fre. in tractatu ꝑmutatõis
et ex h̄ vltimo intellectu infert̄ ad deciſionẽ vltime
queſtionis que ponit̄ in glo. vt interim inſtituti re
moueant̄ ab illis beneficijs. licet Inno. ꝯtra niſi
papa aliud gratioſe mandaret ⁊c.

Acceptimus. Non valet pactũ d̄ ſuccedẽdo poſt
mortem prelati in ipſius eccleſia. Et pone
caſum. in eccleſia debitis onerata quam ſenex. ⁊ di
ues clericus nolebat acceptare ad exonerandã ni-
ſi fieret ſibi pactũ vt ipſius conſanguineus forte ne
pos in ea ſuccederet poſt mortem ipſius. Diuidit̄.
prima pars factũ narrat qd̄ ſecundo p̄cipit corrigi
ibi verũ. ¶ No. ꝓmo ꝙ eccleſia nõ vacans nõ de
bet alteri ꝓmitti etiã ſi conſentiat rector ipſius eccle
ſie. ¶ Scd̄o no. ꝙ pactũ canonibus inimicũ nõ de
bet p̄ ſupiorem aliquo modo tolerari. ¶ Tertio ⁊
vltimo no. ꝙ non põt ep̄us vni eccleſiã concedere
cum pacto vt aliter ſuccedat ſibi poſt mortẽ. ⁊ facit
iſte tex. uunq̄d poſſit p̄latus eccleſie ſibi eligere ſuc
ceſſorem. Et conclude ꝙ citra papam nemo hoc fa
cere poteſt. ſed cum auctoritate ipſius pape hoc po
terit. vt ẽ tex. no. in. c. petiſti. vij. q. j. vbi papa gra-
tioſe conceſſit cuidam ep̄o vt in ipſius tranſitu poſ-
ſit ſibi eligere ſucceſſorem. De papa vero an poſſit
in vita ſibi eligere ſucceſſorem in papatu. cõis con
cluſio eſt ꝙ non. vt no. glo. in. §. his oĩbus. viij. q.
j. quã tenebis menti. ⁊ ideȝ Archi. in. c. ſi tranſitus
lxxix. di. per Jo. de lig. in cle. ne romani. de ele. Et
eſt rõ quia hec electio refert̄ ad tempꝰ in quo non
eſt futurus papa. vnde quemadmodũ tũc nõ poſ-
ſet ita nec nunc. naȝ paria ſunt aliquid gerere tꝑe
inhabili; vel tꝑe habili ſi effectus confertur ad tẽ-
pus inhabile. vt i. l. qd̄ ſponſe. C. d̄ dona. añ nup.
facit. c. de vxore. ⁊ quod ibi dixi. j. de ſepul. ¶ In
glo. j. ibi. niſi eius volũtate. reſtringe h̄ ad dictum
glo. q̄n. ſ. aliqui volunt paciſci ſuper hereditate vi
uentis. hoc eñ fieri non poteſt niſi conſentiat ille
de cuiꝰ hereditate agit̄. ſed quo ad caſum. c. noſtri
non ſufficeret voluntas rectoris. vt ꝓbat̄ h̄. ⁊ facit
qd̄ le. ⁊ no. in. c. ij. de conceſ. p̄ben.

Quamuis clerici. Qui ꝑ pactum au-
gende p̄ſionis cõ
ſecutus eſt eccleſiaȝ debet ea priuari. ⁊ alr̄
canonice puniri. ⁊ ſcd̄a pars ibi nos. ¶ No. ꝓmo
ꝙ eligendus ſeu ꝓmouendus in rectorem ſeu p̄la
tum alicuius eccleſie nõ poteſt paciſci vt ſoluat p̄ẽ
ſionem collatori maiorẽ ſolito nam cõmittit̄ ſimo-
nia. q2 ꝓmittit tꝑale vt cõſequat̄ ſpũale. ⁊ intellige
tex. i iſtis eccleſijs que auctoritate; ſupioris ſoluũt
certã penſionẽ ſupiori quã augere nõ poſſũt maxi
me añ collationẽ factã. idẽ ⁊ fortius dic ſi ꝓmouen
dus ꝓpria auctẽ obligaret ſe ad penſionẽ ¶ Scd̄o
no. ibi ſpolietis. ꝙ obtinẽs eccleſiaȝ ſimoniace deȝ
ea ſpoliari ⁊ aliter puniri ¶ Sed quero nunq̄d in
caſu huius. c. collatio iſtius facta tenuerit. Jo. an.
ſentit ꝙ ſic ex eo ꝙ in ſummario dicit ꝙ debet ea

priuari ꝛc. nā priuatio p̄ſuponit ius. vt i. c. ad diſ
ſoluendum de deſpon. impuberū. ⁊ in. l. manumiſ
ſiones. ꝺ iuſti. ⁊ iur. l. decem de verbo. obligatio.
Cōtrariū tenet h̄ Gaſp. de cald. nihil allegat ꝫ pon
derat verbū ſpoliētis poſitū in tex. nō. n. mandat
iſtos priuari ſed ſpoliari. qꝺ dicit ꝓcedere ſi pactū
augende penſionis interuenit in ipa collatione. ſe
cus dicit ſi antea vel poſtea. Ego dicerem ꝙ ſiue
interuenerit ante ſiue in ipſa collatione. collatio
non valet. qꝛ collatio bn̄ficij ſeu renunciatio ipiꝰ ſi
moniace facta nō valet. ar. j. q. j. ordinatōnes. ⁊. c.
ſicut. ⁊. c. matheꝰ. ꝺ ſimo. no. Jnn. in. c. cū vniuer
ſoꝝ. de re. ꝑmu. Sed ſi pactū interuenerit poſt col
lationē tunc non pōt dici ſimonia cū ius ſpūale iā
iſte cōſecutus ſit ſed peccat ⁊ debet puniri. qꝛ citra
auctoritatē ſupioris cōſtituit eccleſiā cenſualē. vt i
c. ſignificauit. ⁊. c. ꝓhibemus. j. de cenſi. ⁊ tene mē
ti que dixi. ¶ Jn gl. ij. in fi. Jo. an. dicit ꝙ licet ſub
ſit iuſta cā augēde pēſionis nō tn̄ pōt eligēdus ſeu
ꝓmouendus h̄ paciſci ſine vitio ſimonie. Et dicit
hoſti. ꝙ iuſta cā augende penſionis ē nimia pau
pertas vel neceſſitas eius cui eſt ſoluenda dūmo
do fiat palam. ⁊ non clam. ⁊ cōſentiente capitulo
⁊ auctoritate ſupioris. ar. i. l. nō exiſtimo. ff. de ad
mini. tu. ⁊ i. c. expoſuiſti. ꝺ ꝓbē. cū ſi. Ego aliter cō
cluderē ⁊ ſic. ꝙ aut penſio fuit ab initio ipoſita ha
bito reſpectu ad facultates eccleſie. vt quia eccleſia
fuit data religioſis vt in ꝓprios vſus redditus cō
uerterent. ⁊ ipi reſeruata ſibi penſione cōtulerunt
alij eccleſiā. ⁊ tunc auctis facultatibus poteſt auge
ri penſio ſicut eis diminutis debet diminui. Ad h̄
qꝺ le. ⁊ no. in cle. j. de iurepa. ⁊ in. c. auaricie. de ꝓ
ben. Aut penſio fuit impoſita alio reſpectu. puta
in recognitionem ſupioritatis. vel in ſignū ꝓtectio
nis. vel quia patronus h̄ obtinuit ab epo tpe fun
dationis. vel ex p̄ſcriptione. ⁊ tunc nō debet auge
ri penſio licet ſint aucte facultates. quia nō ſubeſt
iuſta cauſa augendi. Ad h̄ qꝺ le. ⁊ no. i. c. ꝓpter. ꝺ
loca. ⁊ in. c. quanto. de cenſi. ¶ Jn glo. fi. in. fi. no.
iſtā glo. iūcto. tex. ꝙ appellatōe ſeueritatis eccl'iaſti
ce venit pena alſs a iure ꝓ illo delicto impoſita. ⁊ ſi
nō inuenit̄ expſſa venit imponenda arbitrio iudi
cis. vt in. c. de cauſis. de offi. dele. ⁊ ſic ē dr̄ia inter
cenſurā eccleſiaſticā. ⁊ ſeueritatē eccleſiaſticā. qꝛ ap
pellatōe cenſure venit excōicatio. interdictū. ⁊ ſu
ſpenſio. vt in. c. q̄renti. de ꝟ. ſig. Sꝫ appellatōne ſe
ueritatis eccl'iaſtice venit alia pena extrinſeca ſm
delicti q̄litatē. ¶ Scꝺo no. ex gl. ꝙ pena ordinaria
ſimoniaci eſt depoſitio. ad h̄. c. inſinuatum. ⁊. c. de
hoc. j. de ſimo. Abbas.

Clericꝫ. Si eccleſia rem ſuā locādo
vel in feudum cōcedēdo ap
ponit pactum in p̄iudiciū iuris parochia
lis alterius eccleſie nō tenet. ⁊ quicqd hac occaſiōe
ꝑcepit reddere cogit̄ illi ecclie. Diuidit̄. naꝫ primo
factū narrat. ſcꝺo corrigi ꝑcipit. ibi cū aūt. ¶ No.
primo ꝙ parochiani nō poſſunt paciſci cuꝫ alia ec
cleſia in p̄iudiciū iuris parochialis. ⁊ eſt rō qꝛ iura
parochialia ſunt debita ipi ecclie parochiali. vt. j.
de paroch. quaſi ꝑ totū. ergo pactum ꝯtra tale de
bitū non valet. qꝛ non poteſt quis paciſci in p̄iudi
cium alterius. vt in. c. ſi diligenti. de fo. compe. ⁊ i
c. ea te. de iureiurā. ¶ Scꝺo no. ꝙ ex pacto nō pōt
qs ſibi eligere ſepulturā in aliena ecclia licet ſpon
te hoc facere poſſit. vt in. c. j. de ſepul. ⁊ hodie dicē
dū eſt. vt habet̄ in. c. j. co. ti. li. vj. ⁊ in cle. cupientes
in fi. de pe. ¶ Tertio no. eccleſiā parochialē poſſe
petere ab alia eccleſia qꝺ de iure parochiali a ſuis
parochianis accepit. ¶ Ultimo no. ſm hoſti. ꝙ ꝺ
penſionibus domoꝝ ſoluenda ē decima. ꝯcordat
c. cōmiſſum. ⁊. c. tua de deci. h̄ dictū ē verū in ſe. ꝫ
non colligit̄ ex littera ſm Jo. an. ⁊ bene qꝛ nō con
ductor ſeu locator habet ſoluere hanc decimā. qa
cōductor nullū fructū ꝑcipit ſed dn̄s domus. Sen
ſus ergo littere eſt ꝙ iſti paciſcebant̄ vt decimas ꝑ
ſonales vel reales quas debebāt ſoluere alteri ec
cleſie debebāt ſoluere iſtis locatoribus vel cōcedē
tibus feudū qꝺ nō eſt licitū. vt in littera. ¶ Jn gl.
j. ibi. formā iuris fiſcalis nō tollit. idem dicendū in
ꝓpoſito ꝙ pactū initū inter iſtas priuatas ꝑſonas
non poteſt tollere ius eccleſie parochialis. vnde lꝫ
valere poſſit pactum in p̄iudicium paciſcentiū nō
tamē in p̄iudiciū eccleſie. vnde poteſt eccleſia a q̄li
bet poſſeſſione decimas petere. quia poſſeſſio ē ad
h̄ obligata. xvj. q. j. ſiquis laicus. licet fuerit actuꝫ
inter ptes vt nō poſſeſſor ſed dn̄s ſoluat decimas
nam pactū appoſitū cōtra ius nō valet. ⁊ hinc ſum
pta occaſione ponit h̄ Jnno. qꝺ no. glo. in. l. pacta
que ꝯtra. C. de pac. dicens ꝙ vbi pactum eſt cōtra
ius non valet pactū vel pena. vt in regula que cō
tra ius. de reg. iur. li. vj. ⁊ in. l. iuris gentiū. §. ſed ⁊
ſiqs. ff. de pac. etiā ſi interueniat iuramētū. vt in. c. ſi
diligēti. ꝺ fo. cōpe. Si v̄o pactū ē p̄ter ius tūc valet
pena appoſita. ſed nō pactū. Exēplū in ſtipulatōne
alteri facta in. l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ff. de ꝟ. obli.
Si vero ē ſcꝺm ius valet vtrūqꝫ. debet tn̄ quis eſſe
cōtentus altero. nam pōt agere ad penā vel ad ob
ſeruantiā pacti. ⁊ dic ꝙ pōt agere ad vtrūqꝫ ſi fuit
appoſita clauſula rato remanente pacto. vt in. l. pe
nul. ff. ꝺ tranſac. ⁊ no. in. c. dilecti. de arbi. Ad p̄di
cta vide glo. in regula acceſſoriū. de re. iur. li. vj.

Pactiones. Non valet pactio in
ſpūalibus vel q̄ pa
ctum inducit rei turpis ſeu de turpi vel im
poſſibilis de iure vel ꝺ facto. Et primo ponit dictū
et eius rōnē. Scꝺo ampliat illā. ⁊ ꝓbat ibi qꝺ etiaꝫ
¶ No. quattuor regulas ex tex. Prima ꝙ ꝓ ſpūa
libus obtinendis omnis pactio. omnis conuentio
ceſſare debet. ⁊ ſi de facto apponitur pactum nullā
obligationeꝫ inducit. Ex quo infertur ꝙ ſi ꝓmouē
dus ad eccleſiam promittit ex pacto ſe daturū ali
quid collatori non poteſt agere ad obſeruantiam
pacti. ⁊ intellige hanc regulam in conuentione in
honeſta ⁊ de re ſpūali. ſecus in conuentione hone
ſta. ⁊ de re tpali. vt in. c. ad queſtiones. de re. ꝑmu.
et in. c. ſignificaſti. de elec. Scꝺa regula ꝙ nullum
pactū obligat ſaluti aiaꝝ p̄iudicatiuū. nō. n. pōt ſe
quis obligare i p̄iudiciū aīe ſue. xxij. q. iij. ꝑ totū.
vnde ſicut dicimus in corpe ꝙ nemo eſt dominus
membroꝝ ſuoꝝ. vt in. l. liber homo. ff. ad. l. aquil.

nec poteſt ſine pena ſe occidere vel vulnerare vel
alterius occiſioni ſe exponere. vt i. c. ſi licet. xxxiij.
q. iiij. ⁊ in. l. nõ tm̃. ff. de appel. ita ⁊ fortius nõ ē qs
dñs aïe ſue vt ad peccatũ poſſit ſe obligare. nam ⁊
iuramentũ non obligat ad peccandũ. quia nõ dꝫ
eſſe iniquitatꝭ vinculũ. vt i. c. quãto. ⁊ in. c. ſi vero
de iureiur. qḋ ꝓcedit etiã ſi obligaret ſe ad peccatũ
veniale. vt ꝓbat in. c. ij. de pac. li. vj. Tertia regu-
la ē ꝙ pactũ turpe vel rei turpis nõ eſt obligatoriũ
et dicit pactũ turpe qñ cõtinet in ſe turpitudinem
licet res ſup qua interponit nõ ſit turpis. vt ſi pro-
mitto tibi dare. x. vt mihi cõferas eccliaꝫ. ⁊ oĩe pa
ctum ꝯtra ius ē turpe. vt in. c. faciat homo. xxij. q.
ij. ⁊ in. l. filius. ff. d ꝯdi. inſti. pactũ vero rei turpis
eſt qñ interponit ſup re turpi. vt ſi ex pacto capio
x. vt hoiem interficiã. Quarta ⁊ vltima regula ē ꝙ
pactũ impoſſibile de iure vel de facto nõ obligat.
qꝛ impoſſibiliũ nulla eſt obligatio. vt in regula ne-
mo põt. de re. iur. li. vj. Et ideo dicimus ꝙ p̄ceptũ
ſupioris nõ obligat ad impoſſibile. vt in. l. ſi. ff. que
ſen. ſine ap. reſcin. ⁊. xix. di. in memoriã. Et ex hoc
et ex tex. no. ꝙ illud dicimur poſſe qḋ de iure ⁊ de
facto poſſumus. qḋ aũt nõ eſt poſſibile de iure re-
putat impoſſibile. vt in. d. c. faciat homo. Pone ex
emplũ ꝓmitto tibi dare rem ſacraꝫ. hoc. n. de iure
non eſt poſſibile. vt in. l. inter ſtipulantē. §. ſacram
ff. de ver. obli. Idē ſi eſt impoſſibile d facto. vt ſi ꝓ
mitto celũ digito tangere vl' qḋ ſimile. Eſt tñ inter
h diffa. nam ſi pactio impoſſibilis ē de iure ⁊ de fa
cto vel de iure tm̃ non obligat. ſi aũt eſt impoſſibil'
de facto tm̃. aut illa ipoſſibilitas ē ꝑpetua. ⁊ nõ ob
ligat. vt in inſti. de inuti. ſtipu. §. j. Aut ē impoſſibi
lis ad tps. ⁊ tunc obligat vt ſi ꝓmitto tibi dare mil
le ⁊ impoſſibile eſt mihi tibi nunc ea tradere ſum
nihilominus tibi obligatus. quia h non eſt impoſ
ſibile ſm naturã ⁊ potius dicit incõmoditas q̃ im
poſſibilitas. vt. l. cõtinuus. ff. de ver. obli. ¶ Vlti
mo no. ibi ois pactio oiſqꝫ ꝯuentio. differentiã eē
inter pactum ⁊ cõuentionem. nam pactio ē ſpecia
lis. cõuentio eſt generalis. nam generaliter poteſt
dici cõuentio qñ hoies in aliquã ſniaꝫ ꝯueniũt q̃le
cunqꝫ ſit illud ſup quo ꝯueniunt. vt in. l. j. §. ij. ⁊ in
l. cõuentionũ. ff. de pac. ¶ Op. ꝯ tex. ⁊ p̄dicta d. c.
debitores. de iureiurã. vbi valet iuramentũ d vſu
ris ſoluendis. ⁊ tñ interponit ſup re turpi. So. pa
ctũ nõ valet ſine iuramẽto ex q̃ turpiter qs recipit
ſponſionē. vt in. d. c. debitores. Sed an valeat iu
ramentum. diſtingue ꝙ aut continet turpitudinē
ex pſona vtriuſqꝫ recipientis. ſ. ⁊ iurantis. ⁊ nõ te
net. vt in. d. c. ſi diligẽti. ⁊. xxij. q. ij. ꝑ totuꝫ. aut cõ
tinet turpitudinē ſolũ ex pte iurantis. ⁊ idem quia
non poteſt quis ſe vinculare ad peccatum vel etiã
contra bonos mores. vt in regula non eſt obliga
torium. de re. iur. li. vj. aut continet turpitudi-
nem ſolũ ex parte recipientis. non aũt ex parte iu
rantis. ⁊ iuramentũ obligat. ⁊ h caſu ꝓcedit. c. de
bitores. ⁊ eſt rõ quia iuramentũ principaliter diri
gitur in deũ in quo nulla reperit turpitudo. ergo
iurans tenet ad obſeruantiam. ⁊ ſeruando non
peccat. ſed ſolutũ vigore huiꝰ iuramenti põt repe
ti abꝰ eo qui turpiter recepit. vt in. d. c. debitores. ⁊
in. c. ad audientiam. ⁊ in. c. ad aures. qḋ me. cau.
¶ Vltimo querit quidã fecit pactũ creditori ſuo d
non cedendo bonis vtrũ hoc pactũ ſit impoſſibile
de iure. Frede. ꝯſilio. lviij. in effectu diſtinguit ꝙ
talis pactõ tenet niſi notoria paupertas reddat pa
ctum illicitũ. nam tunc videtur ſe obligare in effe
ctu ad carceres quod nõ poteſt. vt ſ. dixi cum nõ
ſit dñs membroꝝ ſuoꝝ. Et an iuramentum ſuper
hoc interpoſitum valeat. vide qḋ dico in. c. cum cõ
tingat de iureiuran.

¶ De tranſactionibus. Rubrica

¶ Continua hanc rubricã vt dictũ fuit in p̄cedenti
titulo. Et ꝓ rubrice intellectu q̃ro qḋ ſit tranſactio
So. tranſactio eſt de re dubia ⁊ lite incerta pactio
non gratuita. ⁊ dicitur de re dubia. quia ſi manife
ſte appareret calũnia non teneret tranſactio. vt in
l. in ſumma. ff. de ꝯdi. inde. dicitur de lite incerta.
quia ſi fuiſſet prius iudicatum nec ſententia fuiſſet
appellatione ſuſpenſa nõ teneret tranſactio. vt i. l.
poſt rem iudicatam. ff. eo. dicitur non gratuita pa
ctio. quia tranſactio ſit aliquo dato vel retento. vt
j. eo. ſuper eo. Et dicitur tranſactio quaſi actionis
tranſitio. qꝛ is qui tranſigit trãſit. i. recedit ab actõ
ne ſibi cõpetente. ⁊ ad materiã vide quod no. i. d.
c. ſuper eo.

SIcut. Inſtrumẽta ⁊ alia iu-
ra ptiũ ꝯtraria tranſa
ctione tolluntur. Diuiditur. nam
prima pars decernit. ſecunda ſup
plet ibi cui. ¶ Nota ibi ſalubrem
ꝙ tranſactio dicitur ſalubris. ⁊ ſi-
cut cõmendatur a iure tranſactio. ſic iuriſcõſultus
ſeu p̄tor cõmendat eum qui execratur lites. vt i. l.
iiij. ff. d alie. iudi. mu. cau. fa. hinc ē ꝙ ſi poſt tranſ-
actõnē appareãt inſtrumẽta ꝑ q̃ appareat tranſigē-
tem fuiſſe deceptũ non ꝑ h inſtaurat lis. lꝫ grauis
ſit deceptio. qꝛ magnuꝫ cõmodũ ꝯſequit qui a lite
recedit. ⁊ ē tex. no. in. l. lutius. §. ſi. ad trebell. vide
bo. glo. ⁊ qḋ ibi dixi i. c. penl'. de emp. ⁊ ven. ¶ Se
cũdo no. ibi deciſionē. ꝙ trãſactio dicit deciſio cãe.
equiparat eñi rei iudicate. vñ exceptõ trãſactõnis
eſt exceptio litis finite. vñ põt opponi ad lit. ꝯteſta.
lꝫ ſit peremptoria. vt no. i. c. ſi. de excep. li. vj. ¶ Ter-
tio no. ꝙ ꝑ trãſactõnē tollũt oia iura cõpetẽtia trãſ
igentibus ſiue ſint inſtrumẽta ſiue teſtes ſiue p̄ſcri
ptio vel quicqḋ aliud de iure cõi vel ſpeciali cõpe-
tens. qḋ intellige altera ꝑte volente trãſactõeꝫ im
plere alꝰ põt tranſigens vti iure ſuo. vt in. l. cũ ꝓ-
ponas. C. de pac. ¶ No. quarto ibi nũc habitoꝝ.
ꝙ pactũ nouiſſimũ ſeruandũ eſt. rumpit eñi p̄cedē
tia. vt in. l. pacta nouiſſima. C. de pac. h eñi vt colli
git ex littera multe cõpoſitiones p̄ceſſerãt tãdē ve-
nerũt ad cõpoſitõnē. de qua in tex. ⁊ h ipa mãdat
ſeruari. ¶ No. q̃nto ꝙ papa põt ſupplere defectuꝫ
cõmiſſũ in trãſactione ſiue ſit defectꝰ iuris ſiue fa-
cti. ⁊ h voluit littera ibi incuria vel imperitia. ⁊ dic
incuria. i. mala cura vl' negligẽtia ⁊ reſpicit factũ.